

Szentés Erzsébet, Burian Erika

Tanárjelöltek jövőtervének és elhelyezkedési szándékának vizsgálata

Az iskola világát, annak légkörét, varázsát a pedagógus, a tanár jeleníti meg. Egy hiteles, szeretett, tisztelt tanár emlékét a tanulók egy életen át magukkal viszik. A jó pedagógusoknak talán vannak közös vonásaik, valamint a tanári munkának vannak átadható mesterfogásai, de minden tanár a saját tanítási módszerei, személyisége és attitűdje által válik hitelessé és alkalmassá a tanári hivatásra. Igazából a jó tanári tevékenység lényege bizonyos mértékben megfoghatatlan, melyet leírni is aligha lehetséges, ugyanakkor minden jó tanár folyamatosan elemzi a munkáját, figyeli, értékeli, módosítja az alkalmazott módszereket, és irányítja szakmai fejlődését (Vajda, 2005, Hunya, 2014).

Napjainkban a tanári munkát egyre inkább segítőfoglalkozásként, a nevelést elősegítő munkaként tartják számon, és a pedagógusoktól elvárják a támogató és segítő szerep betöltését is (Vajda, 2005). Ugyanakkor a média világa és az infokommunikációs technológiák gyors fejlődése megváltoztatta a tudás megszerzésének lehetőségét és a tanárok szerepét is. Az új technológiai lehetőségek megújítják, átalakítják a hagyományos oktatási módszereket, új lehetőségeket és didaktikai kérdéseket vetnek fel. Már a tanárjelöltek számára is lényeges kérdés, hogy milyen innovatív és figyelemfelkeltő módszer vagy mennyi digitális anyag használatára lenne szükség a tanórákon.

A gyorsan szerveződő virtuális közösségek, az online térben kialakuló nyílt és zárt csoportok tagjai között lezajló véleménycsere, adatmegosztás, az interaktív weboldalak és a nagy mennyiségű információközlés a tudás megszerzésének lehetőségét felgyorsította és megkönnyítette, gyakran előfordul, hogy mindez beépül a tanulásba a tankönyvekben található tananyag mellett (Antal, 2013). Ugyanakkor nevelni és tanítani kell a gyermekeket a helyes internethasználatra, a tanárnak törekedni kell arra is, hogy kialakítsa a gyermekekben a helyes hozzáállást az elektronikus médiumokhoz, a webes felületek böngészéséhez (Pšenáková és Stoffová, 2015). Az internet megjelenésével az iskola keretei kiszélesedtek, a tudás megszerzésének egyik lehetséges eszközévé váltak az online felületek, ahonnan a tanulók – bár ellenőrizhetetlen módon böngésznek – akarva-akaratlanul bővítik ismereteiket.

A tanulók többsége számára már ismerősek a digitális kor vívmányai, mindennapjaik részét képezi például a videojáték, a laptop, az okos telefon, az mp3 lejátszó, a táblagép használata. A jelen kor fiataljai kevesebb időt töltenek olvasással, mint videojátékokkal vagy az interneten való felületek böngészésével (Nagy, 2014). Az interneten elérhető hatalmas mennyiségű adat átalakította a hagyományos oktatási folyamatot, mivel a netgeneráció a hagyományos oktatási formától eltérő tanulási és informálódási

szokásokra szocializálódik (Antal, 2013). A netgeneráció a tanulók új generációja, azok a fiatalok, akik beleszülettek az internet világába, akik számára természetes az IKT (információs technológiák) mindennapi használata, számukra nem okoz problémát a digitális eszközök kezelése. Mivel egy digitalizált és az információkat könnyen elérő világban nőttek fel, úgy lépnek be az iskolába, hogy elvárják tanáraiktól a modern technológia használatát, a színes, kreatív oktatási módszereket. A netgeneráció fiataljai már nem figyelnek annyira a hagyományos előadásokra, sokkal inkább csoportos, interaktív feladatokkal szeretnek foglalkozni. Tari (2012) szerint „a netgeneráció nem hajlandó megtanulni, amit elé tesznek csak azért, mert egy tanár teszi azt. Meg akarják érteni, boncolgatni akarják, szétszedni és valóban átélni a dolgot, amiről tanulnak” (Tari, 2012, 17).

Sheldon (2016) vizsgálta, hogy a tanulók hogyan alakítanak ki kapcsolatokat a közösségi oldalakon, ezen belül milyen okokból jelölik ismerősnek tanáraikat a Facebookon, illetve milyen következményei vannak ennek. Megállapította, hogy azok a diákok, akik tanáraikkal ismerősök a Facebookon, gördülékenyebben és többet kommunikálnak tanáraikkal. Továbbá azok a diákok, akik hozzáférnek tanáruk Facebook oldalához nagyobb motivációt és tanulási késztetést éreznek, és mindemellett könnyebben kialakul egy pozitív osztálytermi klíma is. Az osztálytermen kívüli kommunikáció hozzájárul a közös munka megalapozásához és ahhoz, hogy jó legyen a kapcsolat a tanulók és tanárok között, de akár a tanulmányi teljesítmény növekedéséhez is. A pozitívumok mellett viszont egymás magánéletének az ismerete és annak megosztása negatív következményekkel is járhat a tanárok és a diákok számára (Sheldon, 2016).

Az online világnak számos előnye van, azonban az egyre szélesedő online térben nevelkedő generációk számára veszélyt is tartogat, melyekre figyelniük kell. Fontos odafigyelni a fiatalok biztonságos számítógép- és internethasználatára, ez aktuális probléma, a fiatal felhasználók is könnyen válhatnak a számítógépes bűnözés áldozatává (Pšenáková és Stoffová, 2015, Kollár, 2016). A közösségi média befolyásolja az érzelmi állapotot, az önértékelést, a testképet és az önbecsülést (Tari, 2017). A netgeneráció az internetet, az online felületeket, a közösségi oldalakat arra használja, hogy szórakozzon, kommunikáljon, bárhol és bármikor elérhetővé váljon. Mivel az internetes világhoz erősen kötődnek, a tanároknak abban is szerepük lenne, hogy segítsék az új generációt a személyközi kommunikáció gyakorlásában (Antal, 2013). Előfordulhat, hogy a közösségi média használata nehézséget okoz a tanulók időbeosztásában. Burian (2018) kutatása során általános iskolás diákok Facebook használati szokásait vizsgálva nemek közötti eltéréseket is talált e tekintetben, a fiúk például szignifikánsan többször használják a Facebookot arra, hogy megtudják, mi a házi feladat, a lányok pedig átlagosan nagyobb értéket jelöltek be arra vonatkozóan, hogy a Facebook elveszi az időt a tanulástól.

A tanárképzésben is tekintettel kell lennünk a tanári pálya új kihívásaira. A pedagógusszerep betöltésénél, akárcsak más szakmák esetében is, kulcsfontosságú szerepe van a pályaeérettiségnek. A pályaeérettiség olyan fejlettségi és rátermettségi szintként értelmezhető, amely életkoronként eltérő, ugyanakkor megalapozza az egyén valamely pályán való eredményességét, sikerességét, továbbá kulcsfontosságú szerepet tölt be az egyén

sikeres életvitelében. Az életkorra jellemző pályaegettség összetevői: a megfelelő informáltság, készségek és kompetenciák mellett a pályaismeret, az önismeret, a döntési és tervezési képességek, a kreativitás, valamint az aktivitás. Ennek következtében a pályaegettség egyénről elmondható, hogy cselekszik, de ugyanakkor információkat keres és gyűjt, döntéseket hoz, majd a kapott információk alapján jól, eredményesen megtervezi jövőjét (Szentés, 2016, Szilágyi, 2003, Szilágyi, 2011).

Napjainkban a munkaerőpiac igényei gyorsan változnak, és az egyre bővülő lehetőségek igencsak megnehezítik a pályaválasztás kérdésével kapcsolatos, egyébként sem könnyű döntéseket. Ezekben a döntésekben szerepet játszanak a lehetőségek, az érdeklődés, a képességek és az ember hajlamainak rendszere is. Ebből kiindulva a pályaválasztás azt jelenti, hogy a meglévő lehetőségek alapján önállóan, személyes célkitűzéseinknek megfelelően olyan tevékenységet, munkát választunk, amely lehetőséget ad arra, hogy az egyén kibontakozhasson, képességeit megmutathassa és fejlessze, valamint a társadalom és önmaga számára is értékes és örömteli munkát végezzen. A pályaválasztás optimális esetben lehetőség a saját igények kifejezésére, a képességek, készségek gyarapítására, az önmegvalósításra is (Tóth, 2007). A pályaválasztás folyamata külső és belső tényezők között valósul meg, egyik oldalon az egyéni képességek és készségek, valamint az érdeklődés állnak, a másik oldalon pedig az elhelyezkedési lehetőségek, az egyes pályák presztízse, a jövedelemkeret. Minden emberre jellemző, hogy egyszerre több pálya feladatkörét lenne képes teljesíteni, de akkor lesz elégedett a munkájával, ha lehetősége lesz képességeinek, érdeklődési körének, személyiségjellemzőinek és értékítéleteinek hasznosítására a munkája során (Szilágyi, 2003, Tóth, 2007).

Az életcélok alapvető jelentőségük az életút szerveződésében. A célok irányítják, előmozdítják, ugyanakkor stabilizálják is a személy és környezete közötti interakciókat. Az extrinzik célok elsősorban olyan tapasztalatokhoz vezetnek, melyek a személy számára külső támaszt nyújtanak, míg az intrinzik célok a belső fejlődéssel állnak kapcsolatban, és ezek megvalósítása szükséges a teljesebb és nagyobb mértékű elégedettséghez. Az intrinzik aspirációk előnyben részesítése segíti az emberi kapcsolatok kialakítását és fenntartását (Martos, 2013).

A tanárjelölt egyetemisták körében végzett kutatás bemutatása

A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem végzős tanárjelölt hallgatói (akik az egyetemi szakjuknak megfelelő szakképzettség megszerzése mellett pedagógiai képzést is végeztek) körében 2017-ben végeztünk egy keresztmetszeti kutatást. A kutatás során a megkérdezettek jövőtervére, aspirációira, elhelyezkedési szándékára, valamint a tanári hivatással kapcsolatos nézeteire fókuszáltunk.

A kutatás az alábbi kérdésekből indult ki:

Mennyire tartják fontosnak a tanárjelöltek a tanári hivatást?

Tervezik-e, hogy a tanügyben helyezkedjenek el?

Ha igen, mi motiválja a fiatalokat ebben?

Milyen mértékben használnák a digitális eszközöket a tanórákon?

Van-e összefüggés a tanári hivatás választása és az aspirációk (az intrinzik és az extrinzik célok) között?

A kutatás hipotézisei:

1. Azok a hallgatók, akik tanári végzettséget szereznek, szeretnének tanítani, fontosnak tartják a tanári pályán való elhelyezkedést.
2. A tanári pályán való elhelyezkedés szándéka együtt jár az intrinzik célok erősségével.
3. A tanárjelöltek gyakran használnák a modern technológiát, a digitális eszközöket és a digitális anyagokat a tanítórakon.

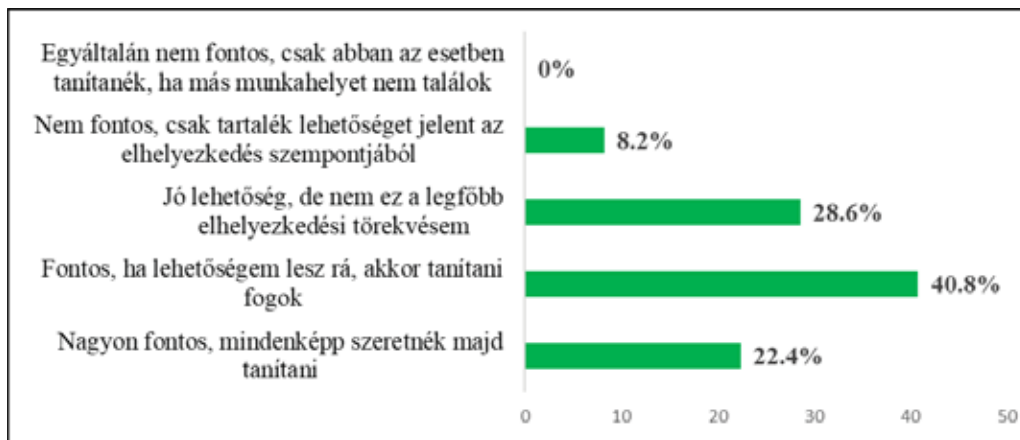
A kutatást kérdőíves módszer segítségével végeztük el. A kérdőív 3 részből állt: az első részben az általános demográfiai adatokat kérdeztünk meg a hallgatóktól; a második részben a tanári hivatással kapcsolatos kérdéseket tettünk fel; a harmadik részt képezte a Rövidített Aspirációs Index (Martos, Szabó és Rózsa, 2006), mely a hosszú távú célok általános felmérésére alkalmas, és az itt kapott válaszok alapján kiderül, hogy a vizsgálati személyek a lehetséges életcéloknak milyen fontosságot tulajdonítanak. Az adatokat az SPSS statisztikai program segítségével dolgoztuk fel. Jelen tanulmány a kutatás eredményeit mutatja be.

A minta bemutatása

A kutatásban 49 végzős tanárjelölt hallgató vett részt. A minta 55,1%-a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karán, 44,9%-a pedig a Sapientia EMTE Csíkszeredai Karán végezte tanulmányait. A nemek szerinti megoszlás azt mutatja, hogy a megkérdezettek többsége nő: 87,8%, 12,2% férfi. Az állandó lakhely szerinti megoszlás szerint többségük (55,1%) városban vagy megyeszékhelyen lakik, 44,9% állandó lakhelye falun van.

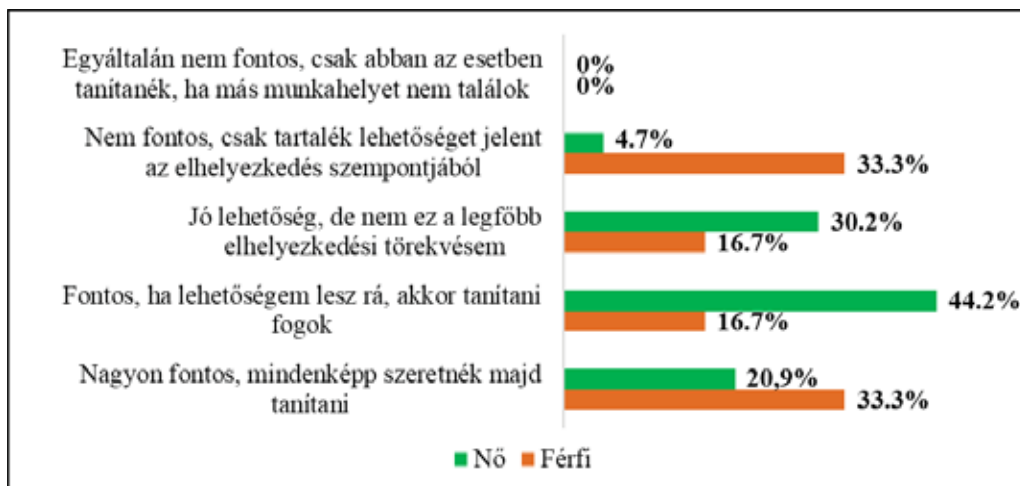
Az eredmények bemutatása

A végzős tanárképzős hallgatók tanári hivatással kapcsolatos attitűdjeit, a tanári hivatással kapcsolatos véleményüket vizsgálva azt az eredményt kaptuk, hogy a megkérdezettek 40,8%-ának fontos a tanári hivatás, és ha lehetőségük adódik, tanítani fognak. A végzős tanárképzős hallgatók 22,4%-a számára nagyon fontos a tanári hivatás, és mindenképpen szeretnének tanítani, ők elsősorban tanári pályán szeretnének elhelyezkedni (1. ábra).

1. ábra: Tanári hivatásról való vélekedés

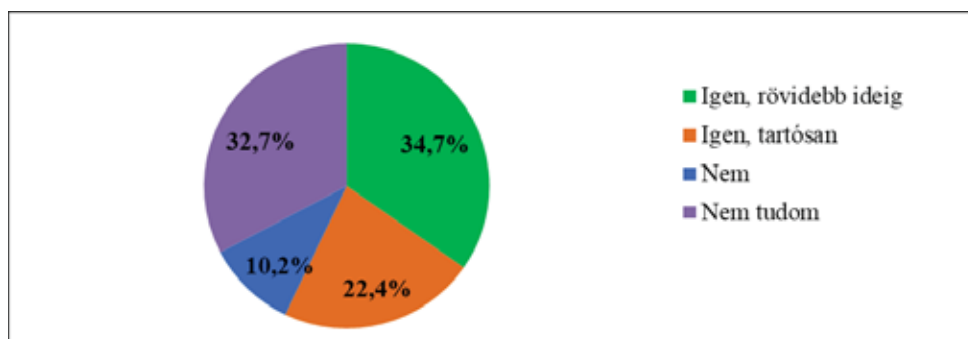
Vizsgálva a tanári pályáról való vélekedést, szignifikáns különbség ($p=0,042$) figyelhető meg nemek szerint. A tanári hivatás fontosságát illetően a második válaszlehetőségnél találtuk a legnagyobb eltérést: a lányok 44,2%-ának fontos a tanári hivatás, és ha lehetőség adódik rá, tanítani fog, míg a fiúk 16,7%-a jelölte be ezt a választ. A fiúk két válaszlehetőséget preferáltak, ők azok, akiknek a tanári hivatás vagy legfőbb opcióként, vagy csak tartalék elhelyezkedési lehetőségként jelenik meg (2. ábra).

2. ábra: A tanári hivatásról való vélekedés nemek szerint

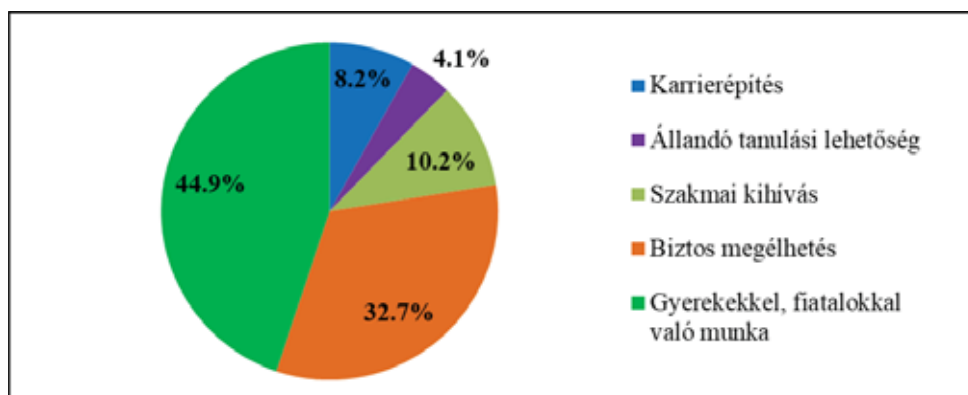
A megkérdezett tanárképzősök 34,7%-a tervezi, hogy a tanügyben helyezkedjen el, igaz, rövidebb ideig, de megpróbálnának elindulni a tanári pályán. 22,4%-uk azonban tartósan, hosszú időre elköteleződné a tanári pályán, szívesen dolgoznának tanárként.

A válaszadók 32,7%-a azonban még bizonytalan abban, hogy szeretne-e a tanügyben elhelyezkedni (3. ábra).

3. ábra: A tanügyben való elhelyezkedés tervezése

Vizsgáltuk a motivációs tényezőket, azt, hogy mi motiválja a hamarosan pályakezdő, a vizsgálat időpontjában még végzős tanárképzős hallgatókat arra, hogy a tanári pályán induljanak el. Azt az eredményt kaptuk, hogy a válaszadók szinte felét, azaz 44,9%-át a gyermekekkel, fiatalokkal való munka motiválja abban, hogy a tanügyben helyezkedjenek el. A válaszadók 32,7%-a a biztos megélhetéssel indokolja választát. 10,2% a szakmai kihívást, 8,2% pedig a karrierépítés lehetőségét látja leginkább motiválónak a tanári pályában. A megkérdezettek 4,1%-át motiválja az állandó tanulás lehetősége (4. ábra).

4. ábra: A tanügyben való elhelyezkedés motivációja

Nemek szerint vizsgálva azt, hogy mi motiválja a pályakezdő fiatalokat a tanügyben való elhelyezkedésre, nincs szignifikáns különbség, mind a fiúk, mind pedig a lányok fő motivációs faktoraként jelentkezik a gyermekekkel, fiatalokkal való munka lehetősége. A végzős tanárképzős lányok 44,2%-a, a végzős tanárképzős fiúknak pedig az 50%-a jelölte be, hogy a gyermekekkel és fiatalokkal való munka lehetősége motiválja őket arra, hogy a tanári hivatást válasszák, és tanári pályán a tanügyben helyezkedjenek el.

Arra a kérdésre, hogy a hatékony oktatás érdekében milyen mértékben használnák tanári munkájuk során a digitális eszközöket, a pályakezdő pedagógusjelöltek többsége, azaz a felmért mintában szereplő végzős tanárképzősök 73,5%-a úgy vélekedik, hogy gyakran használná a tanórán a digitális eszközöket. 12,3% pedig úgy gondolja, hogy minden órán használna digitális eszközöket.

Abban, hogy tanárként készítenének-e digitális anyagokat (prezentációt, digitális feladatlapot, interaktív feladatokat stb.) a tanórákra, a mintában nemek szerint szignifikáns különbség figyelhető meg ($p = 0,048$). A lányok 76,7%-a úgy vélekedik, hogy tanárként gyakran készítené digitális anyagot a tanóráira, míg a végzős tanárképzős fiúknál ez az arány 50%, továbbá a fiúk 16,7%-a úgy vélekedik, hogy minden órára készítené digitális anyagot, viszont a fiúknak 16,6%-a még nem tudja, hogy készítené-e digitális anyagokat tanórájára.

Szakterület szerint vizsgálva azt, hogy majd tanárként készítenének-e digitális anyagokat az órákra a végzős tanárképzősök, nem figyelhető meg jelentős különbség: mind a reál szakterületen (71,4%), mind pedig a humán szakterületen (73,8%) nagy arányban jelezték, hogy gyakran készítenének digitális anyagokat az óráikra. A reál (mérnöki és informatika) szakterületen végzett tanárképzősök nagyobb arányban (28,6%) vállalkoznának arra, hogy minden órára készítenek valamilyen digitális anyagot, mint a humán szakterületen végzett tanárjelöltek (itt csupán 9,5%-a tenné ezt).

A jövővel kapcsolatos gondolkodás és a jövőtervezés összefügg a mindennapi viselkedéssel, mivel ha az ember életében nincsenek valamilyen elérni kívánt célok, vagy megvalósításra váró tervek, nincs lehetőség törekedni azok elérésére vagy megvalósítására sem. Ebből kiindulva olyan vizsgálati kérdéseket használtunk, amelyek a hosszú távú célok milyenségét vizsgálják. A vizsgált végzős tanárképzős diákokat arra kértük, hogy egy skálán értékeljék, hogy az adott kijelentés mennyire igaz rájuk. Ehhez a Rövidített Aspirációs Index Kérdőívet (Martos, Szabó és Rózsa, 2006) használtuk, mely a hosszú távú célok általános felmerésére alkalmas, és a válaszok alapján megtudjuk, hogy a vizsgálati személyek lehetséges életcéloknak milyen fontosságot tulajdonítanak.

Az extrinzik célok elsősorban olyan tapasztalatokhoz vezetnek, melyek a személy számára külső támaszt nyújtanak, míg az intrinzik célok a belső fejlődéssel és az optimális emberi kapcsolatok fenntartásának magatartásmintázataival állnak kapcsolatban. Megvizsgálva ezeket a végzős tanárképzős hallgatók mintáján, azt találtuk, hogy az intrinzik célok (fejlődés, kapcsolatok, jóllét) jelentősebbek a vizsgált tanárjelöltek esetében, mint az extrinzik célok (gazdagság, hírnév és jó megjelenés). Az aspirációs mutató ($AM = 0,983$) értéke alapján a mintában a hosszú távú célok intrinzik irányultságúak. Az átlagértékből (1. táblázat) az olvasható ki, hogy az általános hosszú távú célok közül a fejlődéssel, a kapcsolatokkal, a társadalommal és az egészséggel kapcsolatos célok bizonyultak a legfontosabbaknak, míg a hírnév bizonyul a legkevésbé fontosnak.

1. táblázat: Az életcélok átlagértékei

Gazdagság	Hírnév	Jó megjelenés	Fejlődés	Kapcsolatok	Társadalom	Egészség	Extrinzik	Intrinzik
3,65	2,79	3,37	4,35	4,33	4,04	4,39	3,27	4,25

A céloknak tulajdonított fontosságot nemek szerinti összehasonlításban is megvizsgáltuk, az eredmények a 2. táblázatban láthatóak.

2. táblázat: Az életcélok fontossága nemek szerint

	Fiúk		Lányok		t-próba
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás	
Gazdagság	3,91	0,801	3,61	0,829	n. sz.
Hírnév	2,83	0,983	2,79	0,881	n. sz.
Jó megjelenés	3,66	0,930	3,33	0,884	n. sz.
Fejlődés	4,75	0,273	4,30	0,664	n. sz.
Kapcsolatok	4,41	0,735	4,32	0,722	n. sz.
Társadalom	4,16	0,408	4,06	0,820	n. sz.
Egészség	4,66	0,605	4,36	0,701	n. sz.
Extrinzik	3,47	0,805	3,24	0,625	n. sz.
Intrinzik	4,44	0,272	4,23	0,603	n. sz.
AM	0,97	0,812	0,98	0,699	n. sz.

t- próbával ellenőrizve: n. sz. nem szignifikáns, $p > 0,05$

Habár az átlagértékek kis mértékben eltérőek, ez a különbség nem szignifikáns, mind a fiúk, mind pedig a lányok átlagosan magas értékeket jelöltek meg az intrinzik céloknál, a fejlődés, a kapcsolatok, a társadalom és az egészség céltípusok esetében. Az AM érték is magas mindkét nem esetében (2. táblázat).

Az eredmények összegzése

A megkérdezett végzős tanárképzős hallgatók komoly szándékkal végezték el a pedagógusképzést, fontosnak tartják a tanári pályát, a tanári hivatás részét képezi jövőbeli céljaiknak, és magas azok aránya, akik egyetemi végzettségük megszerzése után a tanügyben szeretnének elhelyezkedni. *Első hipotézisünk*, melyben feltételeztük, hogy azok a hallgatók, akik elvégezték a pedagógia modult, szeretnének tanítani, fontosnak tartják a tanári pályán való elhelyezkedést, beigazolódott, mivel a megkérdezett fiatalok 40,8%-ának fontos a tanári hivatás, és ha lehetőségük adódik, akkor tanítani fognak, továbbá a hallgatók 22,4%-a számára nagyon fontos a tanári hivatás, és mindenképpen szeretnének majd tanítani. Nemek szerint vizsgálva a tanári pályáról való vélekedést, szignifikáns

különbség figyelhető meg ($p=0,042$), a lányok 44,2%-ának fontos ez, és ha lehetőség adódik rá, tanítani fognak, míg a fiúknak csak 16,7%-a jelölte be ugyanezt a választ. Azonban a fiúk között van 33,3%, akik számára nagyon fontos a tanári hivatás, és mindenképpen a tanügyben szeretnének elhelyezkedni.

Második hipotézisünk, melyben feltételeztük, hogy a tanári pályán való elhelyezkedés szándéka együtt jár az intrinzik célok erősségével, beigazolódt. Kapcsolat fedezhető fel a hosszú távú célok és aspirációk feltérképezése, és a tanári pályán való elhelyezkedés szándéka között, mivel a felmért minta esetében az általános hosszú távú célok közül az intrinzik célok (a fejlődés és a kapcsolatok, a társadalom és az egészség mutatók) bizonyultak a legfontosabbaknak. A mintában szereplő végzős tanárképzősök szinte felét (44,9%) a gyerekekkel, fiatalokkal való munka motiválja abban, hogy a tanügyben helyezkedjenek el. Nemek szerint vizsgálva ebben nincs szignifikáns különbség a fiúk és a lányok között. A végzős tanárképzős lányok 44,2%-a, a végzős tanárképzős fiúknak pedig az 50%-a jelölte be, hogy a gyerekekkel és fiatalokkal való munka lehetősége miatt választják a tanári hivatást. Az intrinzik célok a belső fejlődéssel állnak kapcsolatban, ennek értelmében az intrinzik aspirációk előnyben részesítése olyan magatartásmintázatokkal jár együtt, melyek kedvezőek az emberi kapcsolatok fenntartása esetén, így kedvezőek a gyerekekkel, fiatalokkal való munka esetén is.

Harmadik hipotézisünk, melyben feltételeztük, hogy a tanárjelöltek használnák a modern technológiát, a digitális eszközöket és a digitális anyagokat a tanítás során, beigazolódt, mivel a pályakezdő pedagógusjelöltek többsége, azaz a felmért mintában szereplő végzős tanárképzősök 73,5%-a gyakran használná tanórája során a digitális eszközöket. 12,3%-uk pedig a hatékony oktatás és tanítás érdekében minden órán használna digitális eszközöket. Érdekességgént fontos megemlíteni, hogy a reál szakterületen végzett tanárképzősök 28,6%-a úgy vélekedik, hogy minden órára készítené valamilyen digitális anyagokat, míg a humán szakterületen végzett tanárjelöltek csupán 9,5%-a tenné ezt. Összességében a tanárképzősök vizsgált generációja készen áll az infokommunikációs technológiák használatára, számukra nem okoz problémát a digitális eszközök kezelése, és nyitottak azok tanórai alkalmazására.

Irodalom:

Antal Péter (2013): *Interaktív elektronikus tananyagok tervezése*. Médiainformatikai kiadványok, Eger.

Burian Erika (2018): *Marosvásárhelyen tanuló általános iskolások Facebook-használati szokásai*. Mesteri disszertáció, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Csíkszeredai Kar, Csíkszereda.

Hunya Márta (2014): *Reflektív pedagógus –reflektív gyakorlat*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet. Budapest. <http://ofi.hu/publikacio/reflektiv-pedagogus-reflektiv-gyakorlat> (2019. 02. 18-i megtekintés)

Kollár István (2016): Az információbiztonság időszerű kérdései. Az európai Z generáció oktatása a digitális korban. *Magiszter*, 14. 3.

Martos Tamás (2013): Életcélok összefüggése a lelki egészséggel és a párkapcsolatokról alkotott vélekedésekkel. In: Susánszky Éva, Szántó Zsuzsa (szerk). *Magyar lelkiállapot*. Semmelweis Kiadó, Budapest, 77–88.

Martos Tamás, Szabó Gábor, Rózsa Sándor (2006): *Az Aspirációs Index Rövidített Változatának pszichometriai jellemzői hazai mintán*. In: *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika* 7. 3. 171–91.

Nagy Lilla (2014): *Közösségi oldalak használata a fiatalok körében*. Bölcsészettudományi Kar, Miskolci Egyetem, Miskolc.

Pšenáková Ildikó és Stoffová Veronika (2015): “Computer security” and its importance in engineer education. *Open Online Journal for Research and Education*, 2313-1640

Sheldon, Pavica (2016): *Facebook Friend Request: Applying the Theory of Reasoned Action to Student-Teacher Relationships on Facebook*. *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 60 (2), 269–285.

Szentes Erzsébet (2016): *A pályaszocializáció felsőoktatási lehetőségeinek vizsgálata*. Doktori disszertáció, Eszterházy Károly Főiskola, Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger.

Szilágyi Klára (2003): *Munka-pályatanácsadás, mint professzió*. Kollégium KFT, Budapest.

Szilágyi Klára (2011): *Pályalélektan*. Szent István Egyetem, Gödöllő.

Tari Annamária (2012): *Kik ezek a gyerekek? A Z generáció az iskolapadban. Fordított szocializáció és netkultúra kamaszkorban*. Digitális Nemzedék Konferencia, Budapest.

Tari Annamária (2017) *Az online tengeren is túl. Mindset pszichológia szaklap*, <https://mindsetpszichologia.hu/2017/06/12/az-online-tengeren-is-tul-tudositas-tari-annamaria-pszichoterapeuta-eloadasarol/> (2018. 03. 28-i megtekintés)

Tóth K. Ágnes (2007): *Pályaválasztási motiváció értékrendi alapjai diplomás ápoló- és tanárképző főiskolai hallgatók körében*. Semmelweis Egyetem Patológiai Tudományok Doktori Iskola, Budapest.

Vajda Zsuzsanna (2005): *Az iskola*. In: Vajda Zsuzsanna, Kósa Éva (szerk). *Nevelés-lélektan*. Osiris Kiadó, Budapest.